Lausunto hallituksen esityksestä rakentamislaiksi ja siihen liittyvistä laeista

Lausuntopyynnön diaarinumero: HE/139/2022

RIL ry kiittää mahdollisuudesta lausua näkemyksensä rakentamislain (RL) ja siihen liittyvien lakien esityksestä. RIL ry kiittää myös aikaisemman lausunnon osittaisesta huomioimisesta esitystä valmisteltaessa.

RIL:n keskeiset näkemykset on esitetty tässä lausunnossa. Lausuntopyynnön laajuudesta johtuen RIL on henkilöjärjestönä keskittynyt kommentoimaan alan henkilöstöä koskeviin asioihin kuten vaadittavat pätevyydet ja niihin läheisesti liittyvät asiat.

RIL on havainnut useita korjaustarpeita myös muissa kuin edellä mainituissa kohdissa ja tarjoamme mielellämme asiantuntemustamme käytettäväksi kokonaisvaltaisesti parhaan mahdollisen ratkaisun löytämiseksi.

RAKENTAMISLAKI

2 Luku 15 § Kansallinen päästötietokanta

RIL pitää hyvänä esitystä kansallisesta päästötietokannasta, jota kaikilla alan toimijoilla on taloudellisesti ja teknisesti mahdollisuus käyttää.

RIL esittää kuitenkin huolensa seuraavasta kirjauksesta: Suomen Ympäristökeskus vastaa tietojen pitämisestä ajan tasalla. Kirjaus on erittäin haastava jopa isolle ja vakiintuneelle toimijalle kuten Suomen Ympäristökeskus. Mainitun asetuksen tarkka muotoilu tulee määrittelemään tavoitteen onnistumisen mahdollisuudet.

6 Luku 60 § Rakennuksen tietomallimuotoinen suunnitelma

Luvun sisältö on koko lakiehdotuksen kannalta hyvin merkittävä. Valitettavasti selkeästi kirjoitetun pykälän tiedot vaadituista sisällöistä eivät ole vaikuttaneet riittävästi muuhun esitykseen.

6 Luku 61 § Rakentamislupahakemus

Pykälässä käydään yksityiskohtaisesti rakentamislupahakemukseen tarvittavat tiedot. Tähän pykälään olisi suotavaa viitata myös muissa kohdissa ja RYTJ-laissakin. Muissa kohdissa puhutaan paljon vaadituista sähköisistä malleista, mutta ei juurikaan keskitytä olennaiseen eli kerättävän tietoon.

Nykyisin pääpiirustukset varmennetaan allekirjoituksella, joten pykälässä olisi syytä tarkentaa menettelyn viittaavan jatkossa sähköiseen allekirjoitusmenettelyyn.

6 Luku 71 § Rakennuksen toteumamalli

Rakennuksen tietojen pitäminen ajan tasaisena on hyvä tavoite tulevaisuutta ajatellen.

RIL ei kuitenkaan pidä tavoitteen mukaisena määritellä lakitasolla käytettävää mallia. Ratkaisu estää kehitystä ja voi pakottaa tarpeettoman ja hankalasti kerättävän tiedon toimitusvelvollisuuteen. Pykälissä 60 ja 61 on jo määritelty hyvin tarvittavat tiedot.

6 Luku 73 § Rakentamisen lupiin liittyvien tietojen julkaiseminen rakennetun ympäristön tietojärjestelmissä

RIL toivoo, että asetuksia valmisteltaessa ollaan hyvin tarkkoja mitä tietoja luovutetaan julkisesti saataville. Aikaisemmin mainittu Toteumamalli sisältää yleisten määritelmien mukaan hyvin yksityiskohtaisia tietoja rakennuksen yksittäisistä osista alkaen.

On syytä muistaa, että rakennukset ovat nykyisin osa tietoverkkoa. Havaitut puutteet yksittäisen komponentin tietoturvassa voivat tarjota mahdollisuuden hyödyntää esimerkiksi talotekniikkaa palvelunestohyökkäyksiin laajassa mittakaavassa.

Samoin kriittistä infrastruktuuria sijaitsee rasitteina yksityisten kiinteistöjen alueilla. Tämän informaation käsittelyyn julkisessa tietokannassa tulee suhtautua erityisellä varovaisuudella.

7 Luku 83 § Suunnittelijoiden kelpoisuusvaatimukset

Lakiesityksessä on huomioitu osa RILin aikaisemmasta lausunnosta, mutta valitettavasti kohdassa on perustavanlaatuinen ongelma. Ongelma on poistettavissa helposti seuraavalla tekstilisäyksellä:

Vaativamman kelpoisuusluokan suunnittelijan on täytettävä myös alempien vaativuusluokkien kelpoisuusvaatimukset.

Nyt ehdotetussa muodossa esimerkiksi poikkeuksellisen vaativan luokan suunnittelijan ei tarvitse olla toiminut kertaakaan **vastaavana** suunnittelijana yhdessäkään rakennuskohteessa ja vaatimus on vähäisempi kuin vaativan luokan suunnittelutehtävät. Edellinen lisäys poistaisi ongelman.

Luokkakohtaiset muutosehdotukset:

1. Poikkeuksellisen vaativan luokan suunnittelija

Työkokemusvaatimusta olisi syytä tarkentaa. Mielestämme vaatimus voisi olla nykytasolla eli vähintään kuuden vuoden kokemus vaativan luokan **vastuullisesta** suunnittelutehtävistä ja vähintään 10 vuoden kokemus suunnittelutehtävistä. Ehdotuksemme mukaan poikkeuksellisen vaativan luokan luokitustasoa tulisi kiristää vastaamaan hankkeiden todellisia vaatimustasoja, mutta suunnittelijoiden vaatimuksia ei tule laskea nykyisestä.

Ehdotamme seuraava tekstiä:
1) poikkeuksellisen vaativassa suunnittelutehtävässä kyseiseen suunnittelutehtävään soveltuva, rakentamisen tai tekniikan alalla suoritettu ylempi korkeakoulututkinto sekä vähintään kuuden vuoden kokemus vähintään vaativan luokan vastuullisista suunnittelutehtävistä ja yhteensä 10 vuoden kokemusta suunnittelusta.

2. Erittäin vaativan luokan suunnittelija

Nykyisellään vaatimukset ovat vähäisemmät kuin vaativan luokan suunnittelijalla. Edellä mainittu yleinen lisäys poistaisi ongelman.

Turvallisuuden varmistamiseksi RIL ehdottaa pitäytymistä nykyisessä TOPTEN-kuntien rakennusvalvontojen vaatimuksessa vähintään 4 vuoden suunnittelukokemuksesta vaativan luokan suunnittelutehtävistä.

Ehdotamme seuraava tekstiä:
2) erittäin vaativassa suunnittelutehtävässä kyseiseen tehtävään soveltuva, rakentamisen tai tekniikan alalla suoritettu korkeakoulututkinto, aiempi ammatillisen korkea-asteen tutkinto tai sitä vastaava tutkinto sekä vähintään kahden vuoden kokemus **vastuullisena** vaativassa suunnittelutehtävässä toimimisesta ja yhteensä vähintään kuuden vuoden kokemus suunnittelutehtävistä.

3. Vaativan luokan suunnittelija

RIL kiittää aikaimpien lausuntojen huomioimista vaativan luokan suunnittelutehtävän määrittelyssä. Ei muutosehdotuksia.

4. Tavanomaisen luokan suunnittelija

Merkittävä osa pientaloista on tavanomaisessa vaativuusluokassa suunnittelutehtävien osalta. Nykyisen lainsäädännön kokemusvaatimuksen poistaminen mahdollistaisi toimimisen lukumääräisesti suurimmassa osassa rakennushankkeita ilman vähäisintäkään kokemusta. Jos halutaan parantaa rakentamisen laatua, on tavanomaisen luokan kokemusvaatimusten poistaminen kokonaan

vaikutuksiltaan negatiivinen ratkaisu. RIL kannattaa edelleen työkokemusvaatimuksen säilyttämistä tavanomaisesta luokasta alkaen.

Ehdotamme seuraavaa tekstiä:
4) tavanomaisessa suunnittelutehtävässä kyseiseen suunnittelutehtävään soveltuva, rakentamisen tai tekniikan alalla suoritettu tutkinto, joka on vähintään aiemman teknikon tai sitä vastaavan tutkinnon tasoinen sekä 3 vuoden kokemusta avustamisesta suunnittelutehtävissä

7 Luku 87 § Vastaavan työnjohtajan ja erityisalan työnjohtajan kelpoisuusvaatimukset

Lakiesityksessä on huomioitu osa RILin aikaisemmasta lausunnosta, mutta valitettavasti kohdassa on perustavanlaatuinen ongelma. Ongelma on poistettavissa helposti seuraavalla tekstilisäyksellä:

Vaativamman kelpoisuusluokan työnjohtajan on täytettävä myös aikaisempien luokkien kelpoisuusvaatimukset.

Nyt ehdotetussa muodossa esimerkiksi poikkeuksellisen vaativan luokan työnjohtajan ei tarvitse olla toiminut kertaakaan vastaavana työnjohtajana ja vaatimus on vähäisempi kuin vaativan luokan työnjohtotehtävät. Edellinen lisäys poistaisi ongelman.

Luokkakohtaiset muutosehdotukset:

1) Poikkeuksellisen vaativan luokan työnjohtaja

Työkokemusvaatimusta olisi syytä tarkentaa. Nyt vaatimus on alhaisempi kuin erittäin vaativassa luokassa. Mielestämme työkokemuksen vaatimus voisi olla nykytasolla eli vähintään kuuden vuoden kokemus vaativan luokan **vastuullisesta** työnjohtotehtävistä. Ehdotuksemme mukaan poikkeuksellisen vaativan luokan luokitustasoa tulisi kiristää vastaamaan hankkeiden todellisia vaatimustasoja ja työnjohtajien vaatimuksia ei tule laskea nykyisestä.

Ehdotamme seuraava tekstiä:
1) poikkeuksellisen vaativassa työnjohtotehtävässä kyseiseen tehtävään soveltuva, rakentamisen tai tekniikan alalla suoritettu korkeakoulututkinto tai aiempi vastaava tutkinto sekä lisäksi vähintään viiden vuoden kokemusta **vastuullisena** kyseisen alan vaativista työnjohtotehtävistä;

2) Erittäin vaativan luokan työnjohtaja

Turvallisuuden varmistamiseksi RIL ehdottaa pitäytymistä nykyisessä TOPTEN-kuntien rakennusvalvontojen vaatimuksessa vähintään 4 vuoden työnjohtokokemuksesta vaativan luokan tehtävistä. Nyt vaatimus on työkokemuksen pituuden osalta alhaisempi kuin erittäin vaativassa luokassa, vaikka tehtävien vaativuustaso onkin korkeampi.

Ehdotamme seuraava tekstiä:
2) erittäin vaativassa työnjohtotehtävässä kyseiseen tehtävään soveltuva, rakentamisen tai tekniikan alalla suoritettu korkeakoulututkinto, aiempi ammatillisen korkea-asteen tutkinto tai sitä vastaava tutkinto taikka aiempi teknikon tai sitä vastaava tutkinto sekä vähintään viiden vuoden kokemus

vaativassa työnjohtotehtävässä toimimisesta, joista vähintään kaksi vuotta vastuullisena vaativassa työnjohtotehtävässä toimimisesta.

3) Vaativan luokan työnjohtaja

Esityksessä ehdotetaan vaatimustasoa laskettavaksi merkittävästi poistamalla tutkintovaatimus loppuun tehdyllä lisäyksellä: taikka lisäksi erityisalan työnjohtajaa koskien muutoin osoitetut vastaavat tiedot. Vaativassa luokassa on paljon kerrostaloja ja muita turvallisuuden kannalta merkittäviä rakennuskohteita. RIL ei pidä hyväksyttävänä poistaa tutkintovaatimusta vaativan luokan työnjohtajilta.

Ehdotamme seuraavaa tekstiä:
3) vaativassa työnjohtotehtävässä kyseiseen tehtävään soveltuva, rakentamisen tai tekniikan alalla suoritettu korkeakoulututkinto, aiempi ammatillisen korkea-asteen tutkinto tai sitä vastaava tutkinto taikka aiempi teknikon tai sitä vastaava tutkinto; lisäksi hänellä on oltava rakennuskohteen laatu ja tehtävän vaativuus huomioon ottaen vähintään neljän vuoden kokemus työnjohtotehtävässä toimimisesta, josta vähintään kaksi vuotta on valmistumisen jälkeistä,

4) Tavanomaisen luokan työnjohtaja

Nykyisen kokemusvaatimuksen poistaminen mahdollistaisi toimimisen lukumääräisesti suurimmassa osassa rakennushankkeita ilman vähäisintäkään kokemusta. Tavanomaisessa luokassa on suurimmat laaturiskit. Jos halutaan parantaa rakentamisen laatua, on tavanomaisen luokan kokemusvaatimusten poistaminen vaikutuksiltaan negatiivinen ratkaisu. RIL suosittelee rakentamisen alalla suoritettua korkeakoulututkintoa riittäväksi tai alempaa tutkintoa sekä vähintään kahden vuoden kokemusta rakennusalalta. Korkeakoulututkinto sisältää yleensä harjoittelua osana tutkintoa, joten kokemusvaatimuksen poisto on perusteltavissa tutkinnon suorittaneilta.

Pelkkä kirjaus ammattikorkeakoulututkinnosta ei huomioi rakennusalalle valmistuvia akateemisen tutkinnon suorittaneita henkilöitä, joten sitä ei voida pitää hyväksyttävänä.

Ehdotamme seuraavaa tekstiä:
4) tavanomaisessa työnjohtotehtävässä kyseiseen tehtävään soveltuva, rakentamisen tai tekniikan alalla suoritettu korkeakoulututkinto tai aiempi ammatillisen korkea-asteen tutkinto tai sitä vastaava tutkinto taikka aiempi teknikon tai sitä vastaava tutkinto taikka muuten osoitetut vastaavat tiedot sekä vähintään kahden vuoden kokemusta rakennusalalta.

7 Luku 89 § Vastaavan työnjohtajan ja erityisalan työnjohtajan kelpoisuuden toteaminen

Pykälässä ehdotetaan rakennusvalvontaviranomaiselle perustellusta syystä mahdollisuutta arvioida vastaavan työnjohtajan tai erityisalan työnjohtajan kyvykkyyttä suoriutua tehtävistään.
Kirjaus arvioida kyvyttömyyttä poikkeaa kuitenkin muualla käytetystä arvioinnista arvioida kyvykkyyttä. Perustellusta syystä henkilön kyvykkyydestä tehtyä päätöstä tulee voida arvioida uudelleen.

Ehdotamme seuraavaa muutosta:

Rakennusvalvontaviranomainen voi perustellusta syystä arvioida, riittävätkö ilmoitetun vastaavan työnjohtajan ja erityisalan työnjohtajan tosiasialliset ajankäytölliset voimavarat tehtävän suorittamiseen tai onko henkilö **kyvykäs** toimimaan tehtävässään. Vaativassa, erittäin vaativassa ja poikkeuksellisen vaativassa tehtävässä rakennusvalvontaviranomainen voi lisäksi ottaa huomioon työnjohtotehtävän erityispiirteet arvioidessaan vastaavan työnjohtajan ja erityisalan työnjohtajan kelpoisuutta tehtävään.

18 Luku 195 § Kelpoisuuksia koskeva siirtymäsäännös

RIL ehdottaa epäselvyyksien välttämiseksi kohdan muuttamista seuraavasti:

Kelpoisuusvaatimukset täyttävänä suunnittelijana ja työnjohtajana pidetään myös henkilöä, jolla on **ennen** tämän lain voimaan tuloa rakennusvalvontaviranomaisen vastaaviin erittäin vaativiin tehtäviin antama hyväksyntä, **vähintään teknikon tutkinto** ja jolla voidaan näin katsoa olevan tehtävän vaatimat edellytykset.

RIL ry:n puolesta

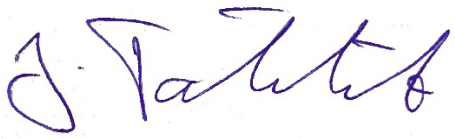

Janne Tähtikunnas
Toimitusjohtaja